

Erken Çocukluk Dönemindeki Çocuklarda Yetenek Tespiti Hakkındaki Görüşler

Opinions on Talent Identification in Children in Early Childhood

ÖZET

Bu araştırma erken çocukluk döneminde çocuklardaki yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) alan öğretmenleri (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı-Anasınıfı öğretmeni) tarafından ne kadar tanınabildiğini, tanınan ya da tespit edilen alanı geliştirmek için hangi çalışmaların yapılması gerektiğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma 2022-2023 Eğitim Öğretim Yılında Çorum merkez okullarında çalışan beş çocuk gelişimi ve eğitimi alan öğretmeni, 15 anasınıfı öğretmeni (Üç özel okul anasınıfı öğretmeni, bir idareci anasınıfı öğretmeni, on iki anasınıfı öğretmeni), 3 sınıf öğretmeni, 2021 yılında Hindistan'da düzenlenen küresel öğretmen ödülü yarışmasında ilk 100'e girerek Türkiye'yi temsilen "Küresel Öğretmen" ödülü kazanan branşı Muhasebe ve Finansman olan 1 öğretmen, çocuk ve ergen psikiyatri uzmanı 1 uzman doktor olmak üzere toplamda 24 öğretmen ve 1 uzman doktor ile birlikte yürütülmüştür. Standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşan "öğretmen görüşme formu" kullanılarak öğretmenlerle bireysel ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak, alanla ilgili yapılan çalışmaların doküman analizi çıkarılarak araştırma ile ilgili veriler toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen verilerden erken çocukluk döneminde yetenek tespitinin anasınıfı öğretmenleri tarafından araç, gereç ve mekânsal kısıtlılıklar nedeniyle fazla uygulanmadığı, uygulansa bile çok kısıtlı sonuçlar elde edildiği anlaşılmıştır. Okul Öncesi programının tam olarak yetenek tespiti ve geliştirilmesi için uygun olmadığı sonucuna yine elde edilen verilerden ulaşılmıştır. Toplanan verilerden sekiz zekâ türünün geliştirilmesi ve tespiti için yapılması gereken uygulamaların günlük eğitim programına nasıl aktırılacağı konusunda çeşitli problemlerle karşılaşıldığı kanaatine varılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin yetenek (Ç.Z.A) tespitinin yapılması, geliştirilmesi ve erken çocukluk döneminde var olan saf yeteneklerin (Ç.Z.A) boşa harcanmaması için çeşitli sonuç ve öneriler paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yetenek, Gizil Güç, Çoklu Zekâ, Drama ve Müzik Eğitimi.

ABSTRACT

This research was conducted in order to determine to what extent the talents (multiple intelligence areas) in children in early childhood period can be recognised by the field teachers (Child Development and Education Field-Nursery School teachers) and which studies should be carried out to develop the recognised or identified area. The research was conducted with five child development and education field teachers, 15 kindergarten teachers (three private school kindergarten teachers, one administrator kindergarten teacher, twelve kindergarten teachers), 3 classroom teachers, 1 teacher, whose branch is Accounting and Finance, who won the "Global Teacher" award representing Turkey by entering the top 100 in the global teacher award competition held in India in 2021, 1 specialist doctor who is a specialist in child and adolescent psychiatry, 24 teachers and 1 specialist doctor in total. The data related to the research were collected by conducting individual and semi-structured interviews with teachers using a "teacher interview form" consisting of standardised open-ended questions and document analysis of the studies conducted in the field. The data obtained from the interviews were analysed through content analysis. From the data obtained as a result of the analysis, it was found that talent identification in early childhood could not be applied much by kindergarten teachers due to tool, equipment and spatial limitations, and even if it was applied, very limited results were obtained. It was also concluded from the data obtained that the Preschool program is not fully suitable for talent identification and development. From the data collected, it was concluded that various problems were encountered on how to transfer the practices required for the development and detection of the eight intelligence types into the daily training program. As a result of the research, various results and suggestions were shared to identify and develop students' talents (C.T.A.) and to prevent the pure talents (C.T.A.) existing in early childhood from being wasted.

Keywords: Talent, Potential, Multiple Intelligences, Drama and Music Education.

GİRİŞ

Bütün çocuklar tüm çoklu zekâ (yetenek) alanlarının tamamına sahip bir şekilde dünyaya gelirler. Şüphesiz ki erken çocukluk döneminde çocuğun ilk defa okula açılan kapısı okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Çocuğun kendini ve çevresini sorgulamaya başladığı, anne ve baba dışında bir büyükle (öğretmen) tanıştığı, kendisinden çok farklı özelliklere sahip olan arkadaşlarla karşılaşılan ilk yer okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Okul öncesi eğitim kurumları; erken çocukluk dönemindeki bireyin ilk resmini çizdiği, ilk uçağını yaptığı, oyun hamurundan ilk defa anlamlı şekiller oluşturduğu, anne ve baba dışında karşılaştığı bir büyüğü olan öğretmene ilk defa sevgiyle bağlandığı yani erken çocukluk dönemindeki bireyin hayatında ne kadar ilk varsa bunların yaşandığı, tecrübe edildiği ve birey tarafından anlamlandırılmaya çalışıldığı yerlerdir. Bütün ilklerin yaşandığı bir merkezin çocukluktan yetişkinliğe kadar geçirilen evreler açısından incelendiğinde okul öncesi eğitim kurumlarının insan için önemini görmezden gelmek bir insan için ağır sonuçlar ortaya çıkaracağını tahmin etmek çokta zor değildir.

Zafer Şahinbaş¹
Nevzat Bostancı²
Aziz Yardım³

How to Cite This Article

Şahinbaş, Z., Bostancı, N. & Yıldırım, A. (2024). "Erken Çocukluk Dönemindeki Çocuklarda Yetenek Tespiti Hakkındaki Görüşler" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:10, Issue:1; pp:53-66. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10619539>

Arrival: 23 November 2023
Published: 31 January 2024

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Müdür Başyardımcısı, Buharaevler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Çorum, Türkiye. ORCID: 0009-0005-7318-3615

² Öğretmen, MEB, Kızılköy İlkokulu, Tokat, Türkiye. ORCID: 0009-0009-9837-9963

³ Öğretmen, MEB, Gazi Paşa İlkokulu, Tokat, Türkiye. ORCID: 0009-0006-0627-8099

Okuduğumuz pek çok kitaptan, bilim insanlarından, çevremizdeki insanlardan, ailemizdeki büyüklerimizden çocukların var olan yetenekleri doğrultusunda yetiştirilmesinin gerekliliğini fark etmişizdir. Yeteneği (çoklu zekâ alanı) tespit edilemeyen, yetenekleri (çoklu zekâ alanları) doğrultusunda yetiştirilmeyen pek çok insanın kalabalıklar içinde kaybolduğunu görmüşüz ya da duymuşuzdur. Bu bağlamda insanların dünyada okula açılan ilk kapısı olan okul öncesi kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan okul öncesi eğitim öğretim müfredatından ilgili kısımlar paylaşılarak çoklu zekâ alanlarının (yeteneklerin) tespiti ve işlenmesi ile ilgili alanlara değinme zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan okul öncesi eğitim öğretim müfredatı incelendiğinde gelişim alanlarının; bilişsel gelişim, dilsel gelişim, sosyal ve duygusal gelişim, motor gelişim, öz bakım becerileri gelişimi alanlarına ayrıldığı erken çocukluk dönemindeki çocuğun gelişim ayına (yaşına) bağlı olarak göstermesi gereken özellikler kesin ve net çizgilerle çizilmiştir (TTKB Okul Öncesi Eğitim Programı, 2013).

Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan okul öncesi eğitim programı incelendiğinde; erken çocukluk dönemindeki çocukların çoklu zekâ alanlarının veya yetenek gelişim alanlarının, merkezler (Blok Merkezi, Kitap Merkezi, Müzik Merkezi, Dramatik Oyun Merkezi, Fen Merkezi, Giriş ve Bekleme Alanı, Sanat Merkezi, Kum ve Su Masası) ve etkinlikler (Matematik etkinliği, Drama etkinliği, Okumaya ve yazmaya hazırlık etkinliği, Sanat etkinliği, Türkçe etkinliği, Oyun etkinliği, Müzik etkinliği, Hareket etkinliği) olarak ele alındığı tespit edilmiştir. Değerlendirme aşamasında ise yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı gibi öğretmenlerin gözlem formları öğrencilerin gelişim alanlarının etrafı kesin çizgilerle belirlenmiş kazanım ve göstergelerle tespit edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerden erken çocukluk döneminde görülen göstergelerin hangi ayda gösterildiğine dair gözlem ve tespit yapılması istenmiştir. İnsanların akli melekelerine tam olarak sahip olmadığı kendini, çevreyi anlamlandırmaya yeni başladığı bir dönemde okul öncesi eğitim kurumlarında hatlar keskin çizgilerle belirlenerek uygulanan programın çocukların yeteneklerinin daha keşfedilmeden kaybolabileceği gerçeği ile bizi baş başa bırakmaktadır.

Erken çocukluk dönemi, çocukların bilişsel, sosyal, duygusal, dilsel ve fiziksel gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemdir. Bu dönemde çocukların yeteneklerini keşfetmek, çocukları doğru yönlendirmek ve desteklemek, onların gelecekteki başarılarını belirleyebilir. Erken çocukluk döneminde yetenek tespiti, çocukların bilişsel, motor ve sosyal yeteneklerini değerlendirmeyi içerir. Bu tespit, çocukların öğrenme stillerini, ilgi alanlarını, güçlü yönlerini ve zayıf taraflarını belirlemeye yardımcı olur. Bu bilgi, çocukların eğitim planlarının ve programlarının oluşturulmasında kullanılabilir. İlgili alanda yapılan araştırmalarda öğrencilerin çoklu zekâ alanlarının dikkate alınarak uygulanan eğitimlerde, çocuğun başarı ve gelişme alanlarında büyük başarılar elde edildiğine dair önemli kanıtlar vardır.

Okul öncesi eğitim programının ve alanla ilgili yazılan makalelerin incelenmesi sonucunda sınıf içi etkinliklerin tamamında çoklu zekâ alanlarına dikkat edilerek yapılan uygulamaların öğrenciyi daha başarılı kıldığını söylemek mümkündür. Çoklu zekâ alanların tanınması ve kişilerdeki bu alanların tespit edilerek geliştirilmesi sonucunda, eğitimin en büyük amacı olan “Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinin” de belirtilen kendini gerçekleştirme rüyasının önündeki engeller kolaylıkla aşılabacaktır. Yukarıda yapılan araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı gibi, erken çocukluk döneminde yetenek tespiti yapmanın çocukların başarısını sağlamadaki önemini göstermektedir. Bu tespit, çocukların öğrenme sürecine daha fazla dâhil olmalarını sağlar ve öğrenme sürecini daha etkili hale getirir. Ayrıca, erken çocukluk döneminde yetenek tespiti yapmanın, çocukların gelecekteki kariyer seçimleri ve başarıları üzerinde olumlu etkileri olduğu da bilinmektedir.

Erken çocukluk döneminde yetenek tespiti yaparken, çocukların doğru bir şekilde değerlendirilmesi için güvenilir ve etkili yöntemler kullanılmalıdır. Bu yöntemler arasında, bireysel ve grup değerlendirmeleri, gözlem, mülakatlar ve anketler bulunmaktadır. Bu değerlendirmeler, çocukların ilgi alanlarını, öğrenme stillerini, sosyal ve duygusal becerilerini, bilişsel gelişimlerini ve diğer faktörleri belirleyebilir.

Sonuç olarak, Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan okul öncesi öğretim programı (2013) ve Mesleki Teknik Eğitim Müdürlüğü tarafından yayımlanan birim faaliyet raporunun (2023) incelenmesi sonucu erken çocukluk döneminde (çoklu zekâ alanları) yetenek tespiti yapılmadığı, yapılsa bile bu alanda çok kısır ve az sayıda bireysel çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Alanla ilgili yapılan çalışmaların sonucunda da öğrencilerin eğitim öğretiminde (çoklu zekâ alanlarının) yeteneklerinin dikkate alınarak yapılan etkinliklerin, çocukların o andaki ve gelecekteki başarılarını arttırdığını ortaya koymuştur. Erken çocukluk döneminde (çoklu zekâ alanları) yetenek tespitine göre yapılan eğitim öğretim çalışmalarının bireyin gelecekteki başarısını belirlemek için önemli olduğunu söylemek yukarıda verilen program, faaliyet raporu, alan incelemelerine tüm açılardan bakıldığında gayet doğru olacaktır. Erken çocukluk döneminde (çoklu zekâ alanlarının) yeteneklerin tespitinin bilinçli olarak yapılması, çocukların öğrenme sürecini daha etkili hale getirir ve eğitim planlarının ve

programlarının oluşturulmasına yardımcı olur. Ancak, bu tespit yapılırken güvenilir ve etkili yöntemler kullanılmalı ve çocukların doğru bir şekilde değerlendirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca var olan yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) tespit edilmesi daha küçük yaşta kendi alanı ile ilgili dâhilerin topluma kazandırılmasına ve istenen amaca ulaşılmasına yol açacaktır.

Problem Durumu

Bu araştırmanın problemi, yukarıda verilen program, birim faaliyet raporlarının incelenmesi sonucu varılan kanıların kaynak oluşturduğu, yeteneklerin (ç.z.a) tespiti ve eğitim öğretim alanında değerlendirilmesi ile ilgili alan araştırma analizleri sonucunda daha önce alandaki araştırmalarda paylaşılmayan okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim gören çocukların yeteneklerinin (ç.z.a) tespit edilememesi veya buna hem alandaki öğretmenler hem de aileler tarafından yeterince önem verilmemesidir. Sahada çalışan öğretmenlerin çoklu zekâ alanlarını tespit etmek için yaptığı çalışmalar, öğretmenlerin tutumları, eğitimleri, bakış açıları ve ilköğretime geçiş sağlanırken çoklu zekâ alanları (yetenekler) ile ilgili yapılan çalışmalar problemin alt basamaklarını oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın problemi, yukarıda verilen program, birim faaliyet raporlarının incelenmesi sonucu varılan kanıların kaynak oluşturduğu, yeteneklerin (ç.z.a) tespiti ve eğitim öğretim alanında değerlendirilmesi ile ilgili alan araştırma analizleri sonucunda daha önce alandaki araştırmalarda paylaşılmayan okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim gören çocukların yeteneklerinin (ç.z.a) tespit edilememesi veya buna hem alandaki öğretmenler hem de aileler tarafından yeterince önem verilmemesidir. Sahada çalışan öğretmenlerin çoklu zekâ alanlarını tespit etmek için yaptığı çalışmalar, öğretmenlerin tutumları, eğitimleri, bakış açıları ve ilköğretime geçiş sağlanırken çoklu zekâ alanları (yetenekler) ile ilgili yapılan çalışmalar problemin alt basamaklarını oluşturmaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu araştırmada erken çocukluk döneminde çocuklardaki yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) alan öğretmenleri (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı-Anasınıfı Öğretmeni) tarafından ne kadar tanınabiliyor? Alanda çalışan öğretmenlerin ve ailelerin erken çocukluk dönemindeki çocukların doğal yeteneklerine (ÇZA) bakış açıları nasıldır? Tanınan ya da tespit edilen alanı geliştirmek için hangi çalışmalar yapılmalıdır? gibi sorulara cevap aranmaktadır.

Çoklu Zekâ Anlayışının Ortaya Çıkışı

Harvard Üniversitesi psikologlarından nöropsikoloji uzmanı Howard Gardner Boston Üniversitesi'nde özellikle fiziksel ve duygusal olarak zarar gören insanların zihinsel işlevlerini incelemiştir. Bu araştırmaların sonucunda gördü ki, insanlar beyinlerinin belli bir bölümü zarar gördüğünde bile beynin kalan bölümleri ile belli alanlarda hayatın gerekliliklerini yerine getirebiliyor ve iyi performanslar göstererek yaşamlarına devam edebiliyorlar. Bu incelemeler sonucunda ulaştığı noktada Profesör Gardner şu ifadeleri kullanmıştır: “Çocuklar ve beyin hasarlı bireylerde yaptığım görüşmeler çalışmalar beni insan doğası üzerinde daha çok düşündürdü, insanlar çok geniş sayıda kapasitelerle dolu bir bireyin bir alandaki üstünlüğü bir başka alandaki gücüyle karşılaştırılabilecek ve tahmin edebilecek kadar basit değil.” Profesör Gardner 7 ayrı zihinsel etkinlik ve kapasite olduğu tezini öne sürmesindeki en büyük çıkış noktasını bu düşünce oluşturmuştur. İnsanlarda 7 ayrı zekâ alanı bireylerde doğuştan vardır fakat farklı kültürlerde ve farklı çevrelerde farklı bir biçimde biçimlenir ve farklı şekilde kendini gösterir (Gardner, 2013; 2004; akt.Yavuz 2009).

Öğrenme psikoloğu olan Howard Gardner insan zekâsının geniş yelpazesini görmezden geldiğimizi insanlardaki zekânın tek bir biçimde veya renkte değil, çeşitli biçimlerde ve renklerde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya atmıştır. Gardner'a göre insan eğer toplumda veya mesleki yaşamında karşılaştığı bir probleme etkili bir çözüm bulabiliyorsa, topluma değer katan bir ürün üretebiliyorsa bu insan “zeki” olarak adlandırılmaktadır. Buradaki en önemli gösterge topluma değer katan bir ürün üretmek veya var olan ürünü yeniden tasarlayıp, daha verimli daha aktif bir şekilde piyasaya sürmektir. Bu ürün bir şiir, bir türkü, bir resim, bir endüstriyel tasarım olabilir. Bireyler hayatlarını idame ettirirken, hayatta karşılarına çıkan her olayda örneğin; futbol oynarken, yırtıklarını dikerken, bir resim yaparken, tiyatro oynarken çok farklı zaman ve durumlarda harekete geçerek zihinsel yeteneklerini kullanırlar. Zekâ Gardner'a göre sayısal bir skor değil, yaşamın içinde doğal dünyada insanların karşılaştığı her türlü olay veya bedensel harekette en iyiyi gerçekleştirmek için kullandığı insanın içindeki gizil güçtür. Çoklu zekâ yaklaşımını diğer zekâ yaklaşımlarından ayıran en önemli nokta da budur. Gardner'a göre insanlarda 8 tane zekâ türü vardır. Son yıllarda sekizinci zekâ olarak doğa zekâsı eklenmiştir. Gardner, insanların bunlardan birine ya da birkaçına eğilimli olduğunu bunun da büyük olasılıkla genetik miras ve çevre şartlarının etkilemesi sonucu ortaya çıktığını belirtmektedir. (Gardner, 2013; 2004; akt.Yavuz 2009).

Tanımlanan Zekâ Türleri

1-Sözel -dilsel zekâ 2-Mantıksal- matematiksel zekâ 3-Görsel- uzamsal zekâ 4-Bedensel- kinestetik zekâ 5-Müziksel- ritmik zekâ 6-Kişisel -içsel zekâ 7-Kişiler arası- sosyal zekâ 8-Doğa zekâsı (Gardner, 2013).

Çoklu zekâ yaklaşımında anahtar sözcük görüldüğü gibi çoğul kelimesidir yani zekâ çok yönlü olup, çok yönlü gelişime açıktır (Gardner, 2013).

Çoklu Zekâ Anlayışı İçinde Zekâ Alanlarının Ortaya Çıkarılması

Zekâ alanlarının belirlenmesi aşamalarında özellikle çeşitli nedenlerle beyin hasarı görmüş hastalar üzerinde yoğun bir biçimde çalışılmıştır. Beynin hangi bölümlerinin zarar görmesi durumunda hangi bölümlerinin faaliyetlerine etkili bir biçimde devam ettiği bulgularına, yapılan araştırmalardan ulaşılmıştır. Profesör Gardner ve arkadaşları listeledikleri pek çok yetenek grubundan belirlenen ölçütler doğrultusunda ölçütlerin şartlarını karşılayan en uygun alanları zekâ olarak adlandırmışlardır. İlk aşamada 7 zekâ alanı belirlenmiş daha sonra 8. zekâ alanı olarak doğa zekâsı bu alanlara eklenmiştir. İnsanoğlunda bir alanın zekâ olarak adlandırılabilmesi sürecinde bu kapasitenin beyin hasarlarıyla özel başlı başına bir alan oluşturması, evrimsel bir geçmişinin olması, bir sembol sisteminin var olması, özel becerinin varlığı, ayırt edilmiş olması, deneysel psikolojik görevlerle ve psikometrik bulgularla desteklenmesi ve bunun gibi ölçütler esas alınmıştır (Gardner, 2013;2004; akt.Yavuz 2009).

Çoklu Zekâ Kuramı Okula Gelirse

Çoklu Zekâ Kuramı düşünme, öğrenme ve hatırlama süreçlerine üzerine bir kuramdır ve çıkış noktasında eğitim-öğretim kuramı olma endişesi yoktur. Ancak, bu kuramın ilkeleri doğrultusunda eğitim-öğretim sürecindeki planlarımız, eğitim programlarımız ve hareketlerimiz kuramın yansımaları olarak değerlendirilebilir. Kuramın sahibi Gardner'ın (1993) da belirttiği gibi ÇZK'nın eğitim uygulamaları için önemi ve yararı pek çok bilimsel çalışma tarafından kanıtlanmıştır. Yapılan araştırmalar ÇZK'nın ilkeleri doğrultusunda yapılan uygulamaların öğrencinin akademik başarısı, çoklu zekâları, öğrencinin derse, öğretmenine ve okula karşı tutumu, öğretmenin öğrencileri ve derslere karşı tutumu ve velinin çocuğuna tutumu üzerine olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur (Temiz, 2007).

Gardner'a göre zekâyı geleneksel bakış açısından bakarak değerlendiren düşünce tek biçimli sadece önünü gören bakış açısı ve bu bakış açısını benimseyen okullarda tek biçimli, aynı tip insan üretmeyi amaç edinmiş okullardır. Bu okullar özellikle ulusal sınavlarda okulun dereceye girmesini sağlayan sözel-dilsel ve matematiksel-mantıksal zekâları desteklerler ve diğer zekâları yok sayarlar. Sadece bu zekâlara yatırım yaparak geleceği şekillendirdiklerini ve en iyilerinin kendileri olduğunu zannederler. Gardner zekâyı çoklu bakış açısı temelli, yani şimdiye kadar tespit edilen sekiz zekâ türünün hepsine yaşama ve gelişme fırsatı veren bir okuldaki bahsetmektedir. Bu eğitim anlayışı da bireyin duygudaşlık, kabul ve saygı gibi değerler kapsamın da kabulünü sağlayarak ve bireyin kendini gerçekleştirme gücüne odaklanılarak gerçekleştirilen birey-merkezli eğitim olarak ifade edilmektedir. Gardner'ın (1993) bakış açısına göre okullar öğrencilerin çoklu zekâlarını geliştirmeli ve bireyin kendini gerçekleştirme için yardımcı olmalıdır. ÇZK okulların tüm bireylerinin yenilenmesini, tüm örgüt yapısının yeniden yapılandırmasını sağlamakta ve aynı zamanda yeni öğrenme, öğretme her mekânda öğrenme yaşamları önermektedir (Hearne ile Stone, 1995;akt. Temiz, 2007). Çoklu zekâ anlayışına göre öğretmenin, yöntem zenginliği avantajı dâhilinde birden fazla öğretim stratejisi ve öğretim anlayışı kullanarak tüm çocukların etkinliklere dâhil olduğu ortamlar içinde başarısız olma şansı yoktur. (Saban, 2010)

Erken Çocukluk Döneminde Eğitim

Çocukların ilk beş yılındaki eğitim, 20. yüzyıl uygar toplumlarının eğitimsel açıdan en belirgin özelliklerinden biri olarak kabul edilmeye başlandı. Çocukluğun gelişiminde İlk yılların önemi, tarih boyunca düşünürler tarafından ele alınsa da, özellikle belirli bir uygarlık düzeyine ulaşılmış toplumlarda bu önem daha fazla vurgulanmıştır. Doğumu takip eden bu erken dönemde, insanların ve eğitimine olan katkı, ailelerin sorumluluklarını artırmıştır. Okul öncesi dönemdeki çocukların en önemli ihtiyaçlarından biri sağlıklı bir bakım ve beslenmedir. Ayrıca, çocuğun ebeveynleriyle kurduğu duygusal bağları, onun olumlu bir insan olma yolunda kilit bir rol oynar. Çocuğun ana dilini öğrenmesinde aile, son derece etkilidir. Bu erken dönemde özellikle vurgulanması gereken unsurlar; dil öğrenimi, anlatım, haberleşme ve başkalarının isteklerini anlama olanaklarının gelişmesi şeklinde dillendirilebilir. (Mialaret, 1977; akt. Sevinç 2005)

0-8 yaş arası, büyüme gelişiminin hızlı ve en kritik dönemleridir. Bu yıllarda atılan temel, ilerleyen gelişmeler değişmeden devam ettirilir ve bu temelin büyük bir parçası, yetişkinlik döneminde kişilik özellikleri, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını şekillendirdiği uzun yıllara dayalı incelemelerle kanıtlanmıştır. Bu nedenle, okul öncesi dönemde alınan eğitim, çocuğun ileriki dönemlerinde önemli ölçüde bir etkilemektedir (Sevinç, 2005).

Bugün, çocuğun erken çocukluk dönemindeki farklı ihtiyaçları karşıyor olmak, artık sadece ailelerin kendi gelişimlerinin konusu değildir, çünkü bilimsel ve teknolojik gelişmeler bu alanda önemli fırsatlar sunmaktadır (Oktay, 2000; akt. Sevinç 2005). Bu bağlamda, okul öncesi eğitim kurumları, toplumun en büyük destekçisi olarak rol üstlenmiştir. Bu kurumlar, çağdaş toplumun ihtiyaçlarının arttığı büyümeye katkı sağlayan duygu ve bilgiyi özgürce üretebilen, araştırmacı, meraklı, girişimci, üretken, sorunlara çözüm üretebilen, kendi kendine karar verebilen, hem kendi haklarına hem de yeteneğe sahip olan, gücü en etkili şekilde kullanabilen ve kendini denetleyebilen bireyleri yetiştirme becerisine sahip kurumlar olmalıdır. Avrupa Birliği'ne katılma sürecinde okul öncesi eğitimin önemi hızla artmaktadır. Umarız ki, erken çocukluk dönem eğitiminin önemi daha fazla anlaşılır ve bu dönem için eğitim olanakları çeşitlendirilir ve artırılır. Böylece bu konu gelecekte popüler gündem gruplarından biri olur (Sevinç, 2005).

Çocuğun Gelişimini Her Yönü İle Destekleyen Bütünsel Program Yaklaşımları

Yirminci yüzyılın ilk yarısındaki eğitim programlarının genellikle temel eğitime dikkat edildiği vurgulanmaktadır. Bu durum erken çocukluk dönemi için de geçerlidir. Çocuk bir bütün olarak değerlendirilmeli ve tüm gelişim alanları önemsenmelidir. Çocukların gelişiminin tek bir alan ile sınırlanması veya bazılarının diğerlerine göre daha az desteklenmesi nedeniyle çocukların tüm potansiyelini tam olarak geliştirmesini engelleyebilir. Bu nedenle evde ve kurumlarda uygulanan eğitim programlarının, çocuğun tüm gelişim yeteneklerinin uygun şekilde tasarlanması son derece önemlidir (Sevinç, 2005).

Çocuklarda Bilgi Kazanımı

Bilgilerin edinilmesi, kavramların temellerine dayalı bir şekilde sağlanır. Bilgi, somut bir nesne değil, bir eylemdir. İnsan zekâsı tarafından sürekli olarak sürdürülebilir bir kavramdır. Öğrendiklerimizi unutabilir, değiştirebilir ve anlayışımızı başkalarıyla paylaşabiliriz. Ancak bilgi, sadece konuştuğumuz veya paylaştığımız kişilerin bu bilgileri anlamlı bir şekilde kullanabildikleri sürece var olur. Bu nedenle eğitimde koşulların değişimi, kullanılan eğitimlerin ve deneyimlerin bağlantı noktası açısından anlamlı olması, insanların geliştirilebilir çözümler üretmesini önemli ölçüde destekleyebilir (Sevinç, 2005).

İlerleme ve ufuk genişletme kavramları, insanların hayal gücünü kullanmanın özelliklerini anlamak ve bu yeteneği teşvik etmekle gerçekleşir. Küçük çocukların hayal güçlerini sınırlamak yerine kullanmalarına destek olmak, yeni ufuklar açmalarına yardımcı olur. Ne yazık ki, hayal gücü sıklıkla saçmalık, gerçek dışılık ve önemsizlikle birliktedir. Ancak çocuk gelişimcileri, hayal gücüne dayalı oyun çağının erken çocukluk döneminin ciddi faaliyetlerinden biri olduğunu bilirler. Oyun çocuk tarafından içsel olarak yönlendirilir ve özgürce yaşanır (Huisinga, 1995; akt. Sevinç 2005).

Hayallerinden yararlanan bir topluluktan üyeler, edebiyat, sanat ve bilim alanlarında başarılı ve yaratıcı ürünler üretme yeteneğinden yoksun olabilirler. İngiliz şair ve filozof Herbert Read, sanatın yaratıcılık ve duyu organlarının fiziksel uyarılmasıyla oluşan sinir sistemindeki sinyallerin anlamlandırma deneyimlerine dayandığını savundu. Başka bir deyişle sanatın bireyin kavram oluşturma yeteneğine, takip etme arzusunda olduğu düşünceleri değişik şekillerde hayal etme olanağına bağlı olduğunu belirtir. Bu kavram oluşturma süreci matematik, fizik, müzik, resim gibi alanlarda birey tarafından kullanılmaktadır (Sevinç, 2005).

Çocuk Eğitimine Toplu Bakış

Tarihsel olarak çocukların yaşamını akılsız, karmaşık ve bilgisiz olarak geçirdikleri genel bir kabul görmüştür. Eğitimin işleyen süreci, bilgi ve mantık kazandırmayı amaçlayan bir yapı olarak ortaya çıkmıştır. Bu düşünceye örnek olarak, Platon'un "Devlet" adlı eserinde bir metafor mevcuttur. Platon, bu eserde, zincire bağlı olan bir mağarada tutsak olarak yaşayan insanları tasvir eder. Bu insanlar mağaranın duvarlarında yanan bir ateşin önünde bitenlerin gölgelerini görebilirler, ancak zincire bağlı oldukları sürece gerçek dünyayı göremezler. Ancak tutsaklıktan kurtulduklarında, gerçek dünyayı görmek amacıyla mağaranın dışına çıkarlar. Bu metafor, çocukların eğitimleri aracılığıyla gerçek dünyayı keşfetme sürecini anlatır. İnsanların başlangıçta sınırlı bilgi ve anlayışları olduğunu, ancak eğitimleri sayesinde bu sınırları aşabileceklerini ifade eder (Sevinç, 2005).

Son Araştırmaların Işığında Erken Çocukluk Eğitiminin Bugünkü Durumu

Günümüzde, 21. yüzyılda erken çocukluk eğitim programlarının gerekliliklerine uyum sağlamadığı çocuklara verilen eğitim olanaklarının yeterli düzeyde düşünme ve problem çözme becerisi kazandıramadığı geniş bir şekilde kabul görmektedir. Eğitim sistemi, geleneksel olarak okuma, yazma ve aritmetik gibi temel becerilere odaklanılmış, özellikle içerik dışı akademik becerilerin sistemde çok yer tutması ileriki yıllarda bu temel becerilere gerçek anlam yüklemeyi zorlayan çocukların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durumu tersine çevirerek

uyumlu ve istenilen eğitim standardına kavuşturmak için şu temel ilkeler üzerinde durulması gerekmektedir (Sevinç, 2005).

Deneyimler Yoluyla Etkin Öğrenme: Çocuklar, deneyimler ve etkileşimler yoluyla öğrenmelidir. Sadece ezberleme ve öğrenmeye dayalı öğrenme yerine, onların aktif katılımını teşvik eden deneyimlere odaklanılmalıdır (Sevinç, 2005).

Kavramsal öğrenme ve Anlam: Temel bilginin öğrenilmesinin yanı sıra, genel kavramların anlaşılması ve bağlama içinde kullanma yeteneğinin öğrenilmesi önemlidir (Sevinç, 2005).

Anlamlı ve Bağlamsal Öğrenme: Öğrenme bağlam içinde anlamlı olmalıdır. Soyut resimler, günlük yaşamla ilişkilendirilmelidir (Sevinç, 2005).

Katılımcı ve İşbirliğine Dayalı Öğrenme: Etkileşim halinde olduğu, birlikte öğrenilen bir eğitim ortamı teşvik edilmelidir (Sevinç, 2005).

Temalarla İlişkili Müfredat: Geleneksel konular yerine, temalarla ilişkili bir müfredat önerilir (Sevinç, 2005).

Bu yeni eğitim yaklaşımında, sadece ezber, tekrar ve içeriksiz akademik becerilere odaklanmak önemlidir. Eğitim programları, çocukların ilgisi, yetenekleri ve kişisel özellikleri dikkate alınmalıdır. Ayrıca programın sunduğu çeşitli kaynaklar göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuk gelişimleri, bireysel farklılıklar, kültürel değerler, ailelerin biçimleri, görüş ve istekleri, çocukların yaşadıkları toplumda çevreye, ailesine, arkadaşlarına yarar sağlamak için işlevsel olarak kullanabilecekleri bilgiler bu kaynakların bir kaçıdır. Bu değişkenlere göre eğitim olanağı oluşturulmalıdır (Sevinç, 2005).

Son olarak okul, aile arasında uyumluluk göstergeleri seviyesinin sürekli kontrolü, rehberlik çalışmaları ve aile eğitim seminerleri kullanılarak okul ile aileler arasında oluşan sorunlar ve uyumsuz görüşler giderilebilir. Ailenin eğitiminin desteklenmesi ve ailelerin istekleri dikkate alınması bu konuda büyük önem taşır. Ailelerin eğitime aktif olarak katılması sağlamak, okulun işleyiş mekanizmalarında alınan kararlarda ailelerin görüşlerini almak ailelerin eğitimine daha fazla sorumluluk duymalarını sağlayabilir (Sevinç, 2005).

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırma erken çocukluk döneminde çocuklardaki yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) alan öğretmenleri tarafından ne kadar tanınabildiğini anlamak, tanınan ya da tespit edilen alanı geliştirmek için hangi çalışmaların yapılması gerektiğini tespit etmek, çocuklarımızda var olan yeteneklerin heba edilmemesini konu edinen bu araştırma tarama modelindedir. Tarama modeli Karasar'a göre (Karasar, 2012) "Geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Değişkenleri herhangi bir şekilde değiştirme veya etkileme çabası gösterilmez." Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı ile desenlenmiştir. "Nitel araştırma yaklaşımı, yapılandırılmamış gözlem, yapılandırılmamış görüşme ve doküman inceleme gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, olgu ve olayların kendi doğal ortamları içinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır" (Yıldırım ve Şimşek 2016,39). Bu araştırmanın ana amacını erken çocukluk döneminde yeteneklerin tespit edilerek kaybolmaması ve toplumda bir değer oluşturmanın temel olması, bu bağlamda alt amaçlarının ise erken çocukluk döneminde çocuklardaki yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) alan öğretmenleri (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı-Anasınıfı Öğretmeni) tarafından yapılan tanıma, geliştirme çalışmaları ve bu çalışmalar sırasında edinilen izlenimler oluşturduğundan nitel araştırma türlerinden olgubilim çalışması tercih edilmiştir. Olgubilim Çalışması (Karasar, 2016) (fenomenoloji/phenomenology) deseni farkında olduğumuz ancak detaylı, derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyadaki olaylar, deneyimler, travmalar, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bu olgularla günlük yaşamımızda çeşitli biçimlerde karşılaşabilir, çeşitli biçimlerde deneyimleyebiliriz. Ancak bu deneyimleme, olguları tam olarak anladığımız anlamına gelmez. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını içselleştiremediğimiz, kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zemini oluşturur (Karasar, 2016). Olgubilim araştırmalarında veri kaynakları, araştırmanın odaklandığı olguyu deneyimleyen ve bu olguyu alanla ilgili aldığı eğitime paralel olarak dışa vurabilecek veya yansıtabilecek olgunlukta bireyler ya da gruplardır. Olgubilim araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak kesin ve genellenebilir sonuçlar ortaya koymayabilir. Ancak bir olguyu daha iyi anlamamıza ve tanımamıza yardımcı olacak

sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar, deneyimler veya çıktılar ortaya koyabilir (Karasar, 2016). Verilen açıklamalardan da anlaşılacağı gibi araştırmancının konusunu erken çocukluk döneminde yeteneklerin tespiti ve bunu destekleyecek alt soruların cevabı aranması oluşturmaktadır. Yetenekleri gözlemleyen ve tecrübe eden alan öğretmenleri olması hasebiyle, nitel araştırma türlerinden olgubilim çalışma yöntemi tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Özellikler		% N (25)	Özellikler		% N (25)
Cinsiyet	Kadın	84	Ünvan	Öğretmen	96
	Erkek	16		Doktor	4
Mesleki Deneyim	5-10 Yıl	20	Branş	Çocuk Gelişimi	20
	11-15 Yıl	36		Anasınıfı Öğretmeni	60
	16-20 Yıl	28		Sınıf Öğretmeni	12
	21-25 Yıl	8		Muhasebe Öğretmeni	4
	26 Yıl ve daha fazla	8		Çocuk ve Ergen Psikiyatri Uzmanı	4
Yaş	31-40 Yaş Arası	52	Eğitim Seviyesi	Lisans	80
	41-50 Yaş Arası	40		Yüksek Lisans	20
	51-60 Yaş Arası	8	TOPLAM		100

Bu araştırmanın çalışma grubu anasınıfı ve çocuk gelişimi eğitimi alanı öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın konusu yeteneklerin tespit edilmesi, geliştirilmesi, bu şekilde de gelecekte kaybolmaması olduğu için, erken çocukluk dönemindeki çocukları tanıyan, alan itibarıyla bu konuda yükseköğretim görmüş erken çocukluk dönemindeki çocukların davranışlarını, yapılarını ve ailelerini uzun dönem boyunca gözlemlemiş bilgi ve tecrübe sahibi öğretmenleri seçme gerekliliğine dayanarak branşı itibarıyla çalışmaya ısk ve katkı sunacak bireyler tercih edilmeye çalışılmıştır. Çorum Merkez okullarında çalışan anasınıfı öğretmenleri ve Çocuk Gelişimi ve Eğitimi alanı öğretmenleri olmak üzere toplamda on iki kişi ile ön görüşme ve sonrası yapılan çalışmalar neticesinde ve danışmanım Prof. Dr. Uğur AKIN hocamın katkılarıyla görüşme formu hazır hale getirilmiştir. Görüşme formu hazır hale getirildikten sonra, Çorum ili 2022-2023 eğitim öğretim yılı Çorum merkez okulda çalışan beş çocuk gelişimi ve eğitimi alanı öğretmeni, Çorum merkez okullarda çalışan 15 ana sınıfı öğretmeni (Üç özel okul anasınıfı öğretmeni, bir idareci anasınıfı öğretmeni, on iki anasınıfı öğretmeni), Çorum merkez okullarda çalışan 3 sınıf öğretmeni, 2021 yılında Hindistan'da düzenlenen küresel öğretmen ödülü yarışmasında ilk 100'e girerek Türkiye'yi temsilen "Küresel Öğretmen" ödülü kazanan branşı Muhasebe ve Finansman olan 1 öğretmen, olmak üzere toplamda 24 öğretmen ve Şehit Erol Olçok Eğitim Araştırma Hastanesi'nde çalışan 1 çocuk ve ergen psikiyatri uzman doktoru üzere toplamda 25 katılımcı bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Toplamda 5 branş öğretmeni, 15 anasınıfı öğretmeni, 3 sınıf öğretmeni, 1 yılın öğretmeni, 1 çocuk ve ergen ruh sağlığı psikiyatri uzmanı olmak üzere 25 kişiden toplanan veriler analiz edilmeye çalışılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşme tekniği bazı kaynaklarda mülakat olarak da ifade edilmektedir. Bu gösterime göre, mülakat/görüşme iki ya da daha fazla sayıda kişi arasında belirli bir amaç çerçevesinde ve belirli bir organizasyonda gerçekleştirilen konuşmalardır (Coşkun, Altunışık, ve Yıldırım, 2007). Görüşme tekniği, ulaşılmak istenen verinin elde edilmesine yönelik tüm çalışmalarını içerir görünüştedir. Bu bakış açısına göre, görüşme tekniği bir madencinin değerli maden arayışıyla derinlemesine gerçekleştirdiği ince ve meşakkatli aramaya benzetilmiştir (Türnüklü, 2000). Araştırmancının kendisi tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmede yarı yapılandırılmış görüşme formatı tercih edilmiş olup açık uçlu sorular kullanılmıştır. Görüşme formunda on iki soru vardır. Beş tane soru görüşmeye katılan katılımcının demografik özelliklerini ortaya çıkarmak için yaş, cinsiyet, kıdem ile ilgili bilgiler içermektedir. Diğer yedi tane soru ise araştırmanın amaç ve alt amaçları ile ilgili soru ve cevaplar bulmak için oluşturulmuştur.

Veri Toplama Süreci

Yukarıda açıklanan amaçlar doğrultusunda hazırlanan çalışma grubuna verilen görüşme formlar aracılığıyla, idareci olarak çalıştığım okulun anasınıfında Montessori Eğitimi uygulanması, alan öğretmenlerinin bu eğitime öğrenci ve çalışmalar açısından destek vermesi nedeniyle Çorum Merkezde eğitim öğretim hizmeti vermeye devam eden kendi çalıştığım okulun bünyesinden başlanarak cevaplar toplanmaya başlanmıştır. Çorum merkez okulda çalışan beş çocuk gelişimi ve eğitimi alanı öğretmeni, Çorum merkez okullarda çalışan 15 anasınıfı öğretmeni (Üç özel okul anasınıfı öğretmeni, bir idareci anasınıfı öğretmeni, on iki anasınıfı öğretmeni), Çorum merkez okullarda çalışan 3 sınıf öğretmeni, 2021 yılında Hindistan'da düzenlenen küresel öğretmen ödülü yarışmasında ilk 100'e girerek Türkiye'yi temsilen "Küresel Öğretmen" ödülü kazanan branşı Muhasebe ve Finansman olan 1 öğretmen,

Çocuk ve ergen psikiyatri uzman doktoru olan 1 uzman doktor olmak üzere toplamda 24 öğretmen ve 1 uzman doktor bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Görüşme formlarında adı geçen okullar ve hastane ziyaret edilmiş olup, tanışma safhasının ardından çalışmanın asıl ve alt amaçları hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Görüşme formundaki soruların kısa tanıtımı yapıldıktan sonra 2 hafta içinde görüşme formundaki soruların yazılı olarak cevaplanması istenmiştir. Görüşme formunun doldurulmasından sonra akla gelebilecek fikirler için araştırmacının mail ve iletişim bilgileri verilmiş toplamda dört haftalık bir süre tanınmıştır. Araştırmaya katılan tüm katılımcılardan gönüllü katılımları sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma genel ve alt amaçları çerçevesinde toplanan veriler içerik analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi yapılırken toplanan veriler ışığı altında ham veriler gerekli kodlamalar yapılarak gerekli kavram ve temalara dönüştürülmüştür. Kavram ve temaların yapılan araştırma ile ilgili çerçevesinin belirlenmesinden sonra elde edilen bulgular ortaya konmaya çalışılmıştır. Yapılan araştırmada yukarıda belirtilen çalışmalar yapılarak araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Yeteneğin Nasıl Anlamlandırıldığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı çerçevesinde katılımcılara kendilerine ait bir yetenek tanımı yapmaları istenmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşan bulgular Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre katılımcıların tanımlarından yola çıkarak yeteneğin tanımının potansiyel güç teması altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Yetenek İçin Yaptıkları Tanımlardan Elde Edilen Bulgular

Sıra	Kod	f	%	Örnek Cümle
1	Potansiyel Güç	20	61	“Kişilerde var olan belirli alanlarda öne çıkan potansiyel güçtür.” (ÇG4)
2	Doğuştan Gelen	9	27	“İnsanın doğuştan gelebilen veya sonradan geliştirilebilen, herhangi bir alanda (fiziksel zihinsel ve bunun gibi) gösterdiği üstün becerilerdir.” (AÖ10)
3	Farklı Kılan	4	12	“Yetenek; Bir işi başkalarından farklı olarak en iyi şekilde ortaya koyabilmektir.” (AÖ6)
Toplam		33	100	

Çoklu Zekâ Alanının Tespiti İçin En Uygun Dönemin Hangisi Olduğuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı çerçevesinde katılımcılara yetenek (çoklu zekâ alanının) tespiti için en uygun dönemin hangisi olduğu sorulmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşan bulgular Tablo 3’te verilmiştir. Buna göre katılımcıların görüşlerinden yola çıkarak yetenek (çoklu zekâ alanının) tespiti için en uygun dönemin hangisi olduğu sorusuna verilen cevaplar neticesinde ağırlıklı görüşlerin Erken çocukluk dönemi teması altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Yetenek (Çoklu Zekâ Alanının) Tespiti İçin En Uygun Dönemin Hangisi Olduğu Hakkındaki Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Sıra	Kod	f	%	Örnek Cümle
1	Erken Çocukluk Dönemi	24	83	“Yeteneğin tespiti için en uygun dönem okul öncesi dönemdir.” (ÇERD)
2	İlköğretim Dönemi	4	14	“Yeteneğin tespiti için en uygun dönem ikinci çocukluk dönemi dediğimiz ilköğretim dönemidir.” (AÖ2)
3	Kritik Dönemler	1	3	“Her çocuğun yeteneği belli bir yaş aralığında ortaya çıkar demek de aslında çok da doğru olmayabilir. Çünkü herkeste kritik dönemler vardır.” (AÖ8)
Toplam		29	100	

Erken Çocukluk Döneminde Hangi Etkinliklerle Çoklu Zekâ Alanlarının Tespiti Yapılabileceğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı çerçevesinde katılımcılara erken çocukluk döneminde hangi etkinliklerle daha çok yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti yapılabildiği sorulmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşan bulgular Tablo 4’te verilmiştir. Buna göre katılımcıların görüşlerinden yola çıkarak erken çocukluk döneminde hangi etkinliklerle daha çok yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti yapılabileceği sorusuna belirtilen görüşlerin uygulamalı alan etkinlikleri teması altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 4: Katılımcıların Yetenek (Çoklu Zekâ Alanının) Tespiti İçin En Uygun Dönemin Hangisi Olduğu Hakkındaki Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Sıra	Kod	f	%	Örnek Cümle
1	Uygulamalı Alan Etkinlikleri	19	58	“Çocukların hangi konuda yeteneklerinin olduğunu tespit etmek için kendi yaş düzeyinde farklı alanlarda etkinlikler yapılabilir. Resim, müzik, tiyatro, spor alanlarında (farklı branşlarda), el becerileri gerektiren etkinlikler, zekâ oyunları gibi alanlarda yetenek tespiti yapılabilir.” (SÖ1)
2	Oyun Etkinlikleri	9	27	“Bu dönemde oyun çocukların vazgeçemeyeceği etkinliklerdir.” (SÖ3)
3	Alanda Yapılan Envanter ve Yetenek Testleri	3	9	“Rehber öğretmen ve sınıf öğretmenlerinin uygulayacağı envanter yetenek ve zekâ testleri ile iyi gözlemlerle yetenek ortaya çıkarılabilir.” (AÖ7)
4	Serbest Alan Etkinlikleri	2	6	“Erken çocukluk eğitim yıllarında yapılan özellikle öğretmen rehberliğinde çocuğun kendi başına yaptığı her işte yetenek tespit edilebilir.” (ÇG5)
Toplam		33	100	

Erken Çocukluk Döneminde Çoklu Zekâ Alanlarının Tespiti İçin Sınıfta Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı çerçevesinde katılımcılara erken çocukluk döneminde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için sınıfta yapılan çalışmaların neler olduğu sorulmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşan bulgular Tablo 5’te verilmiştir. Buna göre katılımcıların görüşlerinden yola çıkarak yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için sınıfta yapılan çalışmaların neler olduğu sorusuna belirtilen görüşlerin gözlem çalışmaları teması altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 5: Katılımcıların Erken Çocukluk Döneminde Yetenek (Çoklu Zekâ Alanı) Tespiti İçin Sınıfta Yaptığınız Çalışmalar Nelerdir? Sorusu Hakkındaki Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Sıra	Kod	f	%	Örnek Cümle
1	Gözlem Çalışmaları	25	60	“Sınıf düzeyine uygun olarak planladığım etkinliği uygularken, sınıfta çocukları gözlemler destek olur, rehberlik ederim.” (AÖ10)
2	Zenginleştirme Çalışmaları	9	22	“Çünkü her çocuğun özel bir yeteneği ya da güçlü olduğu bir yönü vardır. Bu yönleri ortaya çıkarmak için zenginleştirilmiş etkinlikler planlanmalı ve çocuklara aktif katılımı sağlanmalıdır.” (ÇG5)
3	Tarama Testi Çalışmaları	2	5	“Formal olarak Denver II, Ankara Gelişim Tanımlama Envanteri, Türkçe Erken Dil Gelişim Testlerini uygulayabiliyoruz.” (ÇERD)
4	Portfolyo Çalışmaları	2	5	“1-Gözlem yap 2-Bilgi belge toplu. 3-Velilerle görüş portfolyo dosyası oluştur. Gelişim raporu tut. Gözlemleyerek portfolyo dosyası oluştur.” (AÖ7)
5	Proje Çalışmaları	1	2	“Öğrencilerimin çeşitli projelerle onların ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkardığımı gözlemledim.” (YÖK)
6	Zümre İş Birliği Çalışmaları	1	2	“Öğrencileri sınıf ortamında tenefüste oyun ortamında gözlemlemek. Zümre öğretmenimle iş birliği yapmak.” (SÖ2)
7	Gezi Çalışmaları	1	2	“Müzeleri okul dışı öğrenme ortamı olarak kullanıyorum. Bunun dışında teknik gezilerinden öğrencilerime çok katkı sağladığımı gördüm.” (YÖK)
8	Motivasyon Çalışmaları	1	2	“Çocuklara yeteneği ile ilgili özgüvenlerini sağlayacak onları motive edecek konuşmalar yapıyorum.” (SÖ1)
Toplam		42	100	

Erken Çocukluk Döneminde Çoklu Zekâ Alanlarının Tespiti İçin Oluşturulan Merkezlerin Özelliklerinin Neler Olması Gerektiğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı çerçevesinde katılımcılara erken çocukluk döneminde yeteneklerin (çoklu zekâ alanları) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin özellikleri neler olması gerektiği sorulmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşan bulgular Tablo 6’da verilmiştir. Buna göre katılımcıların görüşlerinden yola çıkarak erken çocukluk döneminde yeteneklerin (çoklu zekâ alanları) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin özelliklerinin neler olması gerektiği sorusuna belirtilen görüşlerin Çocuklara hitap etmeli teması altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların Erken Çocukluk Döneminde Yeteneklerin (Çoklu Zekâ Alanları) Gözlemlenebilmesi ve Tespit Edilebilmesi İçin Oluşturulan Merkezlerin Özellikleri Neler Olmalıdır? Sorusu Hakkındaki Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Sıra	Kod	f	%	Örnek Cümle
1	Çocuklara Hitap Etmeli	19	38	“Merkezler çocukların yeteneklerine hitap etmeli, hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.” (ÇG5)
2	Çoklu Zekâ Alanlarına Uygun Olmalı	17	34	“Merkezlerde çocukların çoklu zekâ alanını destekleyici materyal ve malzemeler hazır bulundurulmalı.” (AÖ10)
3	Güncel Olmalı	5	9	“Güncelliği teknolojiyi, çevreyi kapsayıcı şekilde ayarlanmalıdır.” (ÇG4)
4	Uzman Desteği Olmalı	3	5	“Çocukta yeteneği belirleyecek öğretmenin alanında uzman olması gerekir.” (SÖ2)
5	Zengin ve Farklı Malzemeler İçermeli	2	3	“Çocukların serbest oyunlarının gözlemlenebileceği aynalı odaların olması, bilişsel ve dil becerilerini gözlemleyebilmek için eğlenceli resimler ve resimli kitaplarla ince motor becerileri açısından tak çıkar, yapboz (birleştirme de yapar), pirinçler, boyama, makas kullanımı değerlendirilebilir.” (ÇERD)
6	Ulaşılabilir Olmalı	2	3	“Çocuklar istedikleri zaman bu materyallere ulaşabilmelidir.” (ÇG1)
7	Sıradan Olmamalı	2	3	“Günümüz sınıflarında olan materyaller ve ortam bunun için yeterli değil. Maalesef çoğu sadece isimden ibaret....” (ÇG2)
8	Kullanışlı Olmalı	2	3	“Merkezlerin işlevsel olması çocukların yeteneklerini keşfi için çok önemlidir.” (AÖ2)
9	Sürekli Değerlendirme Olmalı	1	2	“Merkezlerde çocukların düzenli olarak gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi önemlidir.” (YÖK)
Toplam		53	100	

Erken Çocukluk Döneminde Çoklu Zekâ Alanlarının Tespiti Yapıldıktan Sonra Hangi Çalışmaların Yapılması Gerektiğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı çerçevesinde katılımcılara erken çocukluk döneminde yetenekler (çoklu zekâ alanları) tespit edildikten sonra hangi çalışmalar yapılmalıdır? sorusu sorularak, düşüncelerini örneklerle açıklamaları istenmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşan bulgular Tablo 7’de verilmiştir. Buna göre katılımcıların görüşlerinden yola çıkarak erken çocukluk döneminde yetenekler (çoklu zekâ alanları) tespit edildikten sonra hangi çalışmalar yapılmalıdır? sorusu sorularak, düşüncelerin örneklerle açıklanması istenmiş, belirtilen görüşlerin yönlendirme ve izleme çalışmaları teması altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 7: Katılımcıların Erken Çocukluk Döneminde Yetenekler (Çoklu Zekâ Alanlarının) Tespit Edildikten Sonra Hangi Çalışmalar Yapılmalıdır? Sorusu Hakkındaki Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Sıra	Kod	f	%	Örnek Cümle
1	Yönlendirme ve İzleme Çalışmaları	19	42	“Yönlendirilmeli, nasıl destek olacağı konusunda izlenecek yol hakkında bilgi verip desteklenmeli ve izlenmeli.” (AÖ7)
2	Aile ile İletişim ve İş Birliği	13	28	“Aile ile görüşülmeli, öğretmen-aile birlikte destekleyici neler yapabilir? Konuşulmalı, ısrarcı olunmamalı.” (AÖ1)
3	Yetenek Doğrultusunda Uzman Destekli Programlı Etkinlikler Çalışmaları	7	15	“Hangi alanda yeteneği varsa o alana yönlendirilirken örneğin sporda yeteneği tespit edilmişse sporla ilgili uzman kişilerin planlaması, çocuğun yaşına ve alanına göre bir program yapılmalıdır.” (ÇG4)
4	Kişisel Rehberlik Çalışmaları	3	7	“Çocuğun yeteneğine inanması ve özgüven kazanması için kişisel rehberlik çalışmaları yapılmalı.” (SÖ1)
5	Raporlaştırma Çalışmaları	2	4	“Veli ile bireysel görüşmeler yapılarak tutulan rapor ya da etkinlikler paylaşılır.” (AÖ8)
6	Basamaklandırma	1	2	“Hangi alanda yeteneği varsa çocuğun o alanla ilgili etkinliklerde diğer çocuklara göre daha üst düzey görevler verilebilir.” (ÇG2)
7	İş Birlikçi Proje Çalışmaları	1	2	“Yetenekleri tespit edilen çocuklar, benzer ilgi alanlarına sahip diğer çocuklarla işbirlikçi projelerde yer alabilirler.” (YÖK)
Toplam		46	100	

Eğitim Sistemimizde Çoklu Zekâ Alanlarının Tespiti İçin Yapılan Çalışmaları Yeterli Bulup Bulmadıklarına Ve Yapılan Çalışmaları Geliştirmek İçin Neler Yapılması Gerektiğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı çerçevesinde katılımcılara eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için yapılan çalışmaları yeterli buluyor musunuz? Ve bu çalışmaları geliştirmek için neler önerirsiniz? soruları sorularak, düşüncelerini açıklamaları istenmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşan bulgular Tablo 8 ve Tablo 9’da verilmiştir. Buna göre katılımcıların görüşlerinden yola çıkarak eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için yapılan çalışmaları yeterli buluyor musunuz? sorusunun

çocuklar için bu dönemin çok önemli olduğunu bizlere göstermektedir. Okul öncesi eğitim, çocuğun zihinsel ve bedensel gelişimini tamamlayarak okula hazır hale gelmesini sağlar. Sonraki öğrenimlerinde kendini ifade etme yöntemini bulma ve başarılı olma şansını artırır. Kendini ve çevresindekileri tanıması, kendisinin ve çevresindekilerin duygularını anlamlandırmaya başlaması, sanatsal kapasite ve yetenekleri okul öncesi eğitim sürecinde ortaya çıkar (Dirim, 2004).

Araştırmanın yine birinci alt amacı doğrultusunda katılımcılara erken çocukluk döneminde hangi etkinliklerle yetenek (çoklu zekâ alanları) tespit edilebilir olduğu sorularak görüşlerini açıklaması istenmiştir. Katılımcılardan 19 kişinin uygulamalı alan etkinlikleri, 9 kişinin oyun etkinlikleri, 3 kişinin alanda yapılan envanter ve yetenek testleri, 2 kişinin ise serbest alan etkinlikleri temaları altında toplandığı görülmüştür. Katılımcıların çoğu erken çocukluk dönemindeki bütün etkinliklerin çoklu zekâ alanı için önemli olması, çocukların tüm gelişim alanlarını içine alan etkinliklere yer verilmesi gerekliliği, çocukların hangi konuda yeteneklerinin olduğunu tespit etmek için kendi yaş düzeyinde farklı alanlarda etkinlikler yapılması gerekliliği gibi nedenlerle, erken çocukluk döneminde uygulamalı alan etkinlikleriyle yetenek (çoklu zekâ alanları) tespiti yapılabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı oyunun çocukların vazgeçemeyeceği etkinlikler olması, çocukları tanımanın en iyi yolunun oyun olması, çocukların oyun oynarken kendini yansıtmaları ve etkileşime girmeleri gibi nedenlerle erken çocukluk döneminde oyun etkinlikleriyle yetenek (çoklu zekâ alanları) tespiti yapılabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı becerinin hangi alanı ilgilendiriyorsa o alanda testler uygulanması gerekliliği, alan uzmanlarının uygulayacağı envanter yetenek ve zekâ testleri ile iyi gözlemlerle yetenek tespitinin yapılabileceği gerçeği nedeniyle erken çocukluk döneminde alanda yapılacak olan envanter ve yetenek testleri ile yetenek (çoklu zekâ alanları) tespiti yapılabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı ise özellikle öğretmen rehberliğinde çocuğun kendi başına yaptığı her işte yetenek tespiti yapılabileceği, etkinliklerin çocukların isteklerine göre seçebilecekleri, kullanılan malzemelerin ulaşılabilir yerlerde olmasının destekleyici olması, seçimi isteklerine göre yapıyor olmasının belirleyici bir etken olması, her gün için ayrı hazırlanmış çevre bulunması gerekliliği, çocukların tatmin duygularına göre, vakit geçirme motivasyonlarına göre uygun çevre hazırlama gerekliliği gibi nedenlerle erken çocukluk döneminde serbest alan etkinlikleri ile yetenek (çoklu zekâ alanları) tespiti yapılabileceğini belirtmiştir.

Araştırmanın ikinci alt amacı doğrultusunda katılımcılara erken çocukluk döneminde yetenek (çoklu zekâ alanları) tespiti için yaptıkları çalışmaların neler olduğu sorularak, yaptıkları çalışmaları yazmaları istenmiştir. Katılımcılardan 25 kişinin gözlem çalışmaları, 9 kişinin zenginleştirme çalışmaları, 2 kişinin tarama testi çalışmaları, 2 kişinin portfolyo çalışmaları, 1 kişinin proje çalışmaları, 1 kişinin gezi çalışmaları, 1 kişinin ise motivasyon çalışmaları temaları altında toplandığı görülmüştür. Katılımcıların çoğu erken çocukluk döneminde yetenek tespiti (çoklu zekâ alanı) için sınıfta yaptığı çalışmaların çoğunun gözlem çalışmaları şeklinde yapabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenek tespiti (çoklu zekâ alanı) için sınıfta yaptığı çalışmaların zenginleştirme çalışmaları şeklinde yapabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk dönemindeki çalışmalarını tarama testleri şeklinde yapabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk dönemindeki yetenek tespiti (çoklu zekâ alanı) için sınıfta yaptığı çalışmaların portfolyo çalışmaları şeklinde yapabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk dönemindeki yetenek tespiti (çoklu zekâ alanı) için sınıfta yaptığı çalışmaların proje çalışmaları şeklinde yapılabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenek tespiti (çoklu zekâ alanı) için sınıfta yaptığı çalışmaların gezi çalışmaları şeklinde yapılabileceğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk dönemindeki yetenek tespiti (çoklu zekâ alanı) için sınıfta yaptığı çalışmaların motivasyon çalışmaları şeklinde yapılabileceğini belirtmiştir.

Araştırmanın yine ikinci alt amacı doğrultusunda katılımcılara erken çocukluk döneminde yeteneklerin (çoklu zekâ alanları) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin özelliklerinin neler olması gerektiği sorularak, oluşturulan merkezlerin özelliklerini yazmaları istenmiştir. Katılımcılardan 19 kişinin çocuklara hitap etmeli, 17 kişinin çoklu zekâ alanlarına uygun olmalı, 5 kişinin güncel olmalı, 3 kişinin uzman desteği olmalı, 2 kişinin zengin ve farklı malzemeler içermeli, 2 kişinin ulaşılabilir olmalı, 2 kişinin sıradan olmamalı, 2 kişinin kullanışlı olmalı, 1 kişinin ise sürekli değerlendirme olmalı temaları altında toplandığı görülmüştür. Katılımcıların çoğu erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin çocuklara hitap edecek özellikte olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların çoğu erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin çoklu zekâ alanlarına uygun özellikte olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin güncel olmalı özelliğini içermesi gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin uzman desteğini içerecek özellikte olması gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin zengin ve farklı malzemeler içeren özellikte olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin ulaşılabilir özellikte olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin sıradan olmayan yani sırf kurmak için kurulmaması amacına hizmet eden özellikte olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin kullanışlı, işlevsel özellikte olması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların yine az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekleri tespit etmek için yeteneklerin (çoklu zekâ alanlarının) gözlemlenebilmesi ve tespit edilebilmesi için oluşturulan merkezlerin çocuklara sürekli değerlendirme sağlayarak seviyelerini belirleyecek özellikte olması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt amacı doğrultusunda katılımcılara erken çocukluk döneminde yetenekler (çoklu zekâ alanları) tespit edildikten sonra hangi çalışmaların yapılması gerektiği sorularak, düşüncelerini örneklerle açıklayarak yazmaları istenmiştir. Katılımcılardan 19 kişinin yönlendirme ve izleme çalışmaları, 13 kişinin aile ile iletişim ve iş birliği, 7 kişinin yetenek doğrultusunda uzman destekli programlı etkinlikler, 3 kişinin kişisel rehberlik çalışmaları, 2 kişinin raporlaştırma çalışmaları, 1 kişinin basamaklandırma, 1 kişinin ise işbirlikçi proje çalışmaları temaları altında toplandığı görülmüştür. Katılımcıların çoğu erken çocukluk döneminde yetenekler tespit edildikten sonra aile ile iletişim ve işbirliği çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekler tespit edildikten sonra yetenek doğrultusunda uzman destekli programlı etkinlik çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekler tespit edildikten sonra kişisel rehberlik çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekler tespit edildikten sonra raporlaştırma çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekler tespit edildikten sonra basamaklandırma çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı erken çocukluk döneminde yetenekler tespit edildikten sonra, işbirlikçi proje çalışmalarının yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmanın yine üçüncü alt amacı doğrultusunda katılımcılara eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti yapılan çalışmaları yeterli bulup bulmadıkları ve bu çalışmaları geliştirmek için neler önerdikleri sorularak, aynı soru içinde iki soru sorulmuş katılımcılardan sorular ile ilgili düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Katılımcıların cevapları birinci soru açısından değerlendirildiğinde, 18 kişinin yetersiz, 6 kişinin kısmen yeterli, 1 kişinin ise yeterli temaları altında toplandığı görülmüştür. Katılımcıların çoğu eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için yapılan çalışmaların kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların çok az bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için yapılan çalışmaların yeterli olduğunu neden belirtmeden belirtmiştir. Katılımcıların cevapları ikinci soru açısından değerlendirildiğinde 17 kişinin yetenek programı oluşturulmalı, 8 kişinin yetenek okulları açılmalı, 6 kişinin okullar tam donanımlı olmalı, 2 kişinin yetenek içerikli ders çeşidi ve saatleri artırılmalı, 2 kişinin erken yönlendirme, 2 kişinin aile rehberlik çalışmaları, 1 kişinin demokratik eğitim ortamları oluşturulmalı, 1 kişinin öğretmen keşif programları, 1 kişinin ekonomik refahın iyileşmesi, 1 kişinin okul dışı kurslar açılmalı, 1 kişinin okullar arası koordinasyon ve işbirliği temaları altında toplandığı görülmüştür. Katılımcıların çoğu eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için yapılan çalışmaları geliştirmek için yetenek programı geliştirmenin gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için yetenek okulları açılmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için okulların tam donanımlı olmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için yapılan çalışmaları geliştirmek için yetenek içerikli ders çeşidi ve saatlerinin artırılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için erken yönlendirme yapılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların az bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için aile rehberlik çalışmalarının gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların çok az bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için demokratik eğitim ortamları oluşturulmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların çok az bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için öğretmen keşif programları oluşturulmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların çok az bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için toplumdaki ekonomik refahın iyileştirilmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların çok az bir kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için okul dışı kurslar açılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların çok az bir

kısmı eğitim sistemimizde yetenek (çoklu zekâ alanı) tespiti için okullar arası koordinasyon ve işbirliği sağlanmasının gerekli olduğunu belirtmiştir.

Erken çocukluk dönemindeki çocuklarda yetenek tespiti yapabilmek ve çocukta var olan potansiyeli tespit edebilmek adına şunlar yapılabilir:

1. Alanında uzman öğretmen yetiştiren üniversiteler kurulmalıdır.
2. Alanında uzman öğretmen yetiştirilmelidir.
3. Yetenek tespiti ve yeteneklerin geliştirilmesi için uygun ortamlar (materyal ve fiziki mekân desteği içeren) hazırlanmalıdır.
4. Uygulamalı alan etkinlikleriyle yeteneklerin tespiti yapılmalıdır.
5. Aile ile iletişim sağlanarak bireyin yeteneğini geliştirmesi ve kişinin kendini gerçekleştirme sağlanarak topluma ve bireyin kendisine en üst yararı sağlama fırsatı toplumdaki her bireye sunulmalıdır. Bireyin yeteneğinin zirveye ulaşma sürecinde aileye sürekli rehberlik sağlanmalı, bireyin ve ailenin doğru hareket tarzı kazanması için emek verilmelidir.
6. Alanda uzman kişilerle çalışmak, var olan yeteneğin zirveye taşınması açısından büyük öneme haizdir. Uzman kişilerle çalışma süreci içinde yetenek dosyası oluşturulmalı, raporlama, yönlendirme, takip ve izleme çalışmaları sürekli hale getirilmelidir.
7. Hedefe ulaşma (Alanında uzman kişi olma, herkesin o işte aradığı kişi olma).

KAYNAKÇA

- Coşkun, R., Altunışık, R. & Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayınları.
- Dirim, A. (2004). *Okul Öncesi Eğitim*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Gardner, H. (2013). *Çoklu Zekâ*. İstanbul: Optimist Yayınları.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Saban, A. (2010). *Çoklu Zekâ Kuramı ve Türk Eğitim Öğretim Sistemine Yansımaları*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sevinç, M. (2005). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı. (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı, 132.
- Temiz, N. (2007). *Çoklu Zekâ Kuramı Okulda ve Sınıfta / Kimim?-1*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nite bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543-559.
- Yavuz, K. E. (2009). *Çoklu Zekâ*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.